

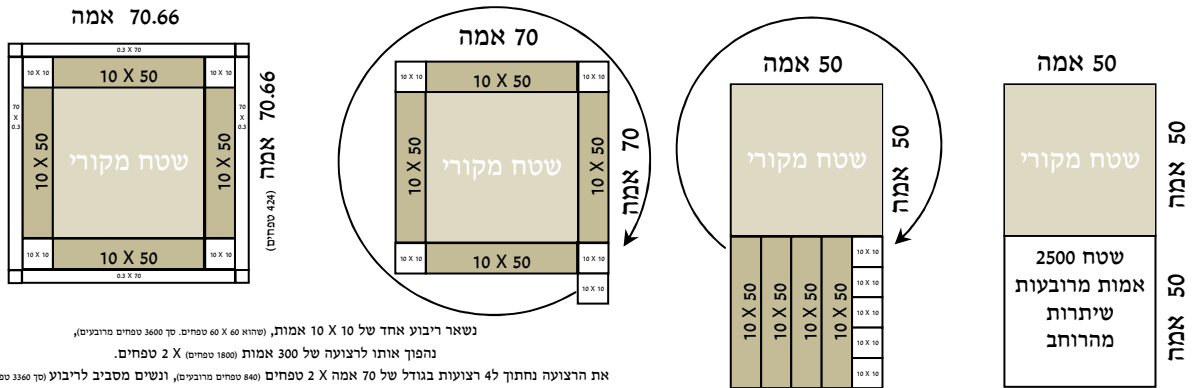
כג ע"ב. גודל גינה וקרפף להחשיבה כרה"י

משנתנו מביאה מספר דעות בדין שטח מוקף שאינו נועד לדור, כדו' גינה או קרקף (שטח מוקף לאחסון עצים), בגודלו המקסימאלי או מה הוא מכיל כדי להחשיבו כרה"י, ולא ייעשה כרמלית (אם נתיר בשטח גדול או שומם לטלטל יבואו לטעות ואף לטלטל ברה"ר, לכן חכמים ברה"י שאינה לדירה הגבילו את גודלה או חייבו שהיהו בשטחה חפצים שונים), רבי עקיבא מתיר במשנה אף בגינה או קרקף ריקים לחלוטין, אך בגודל של שבעים אמה ושיירים על שבעים אמה ושיירים. במשנה הקודמת (יה ע"א) אמרו חכמים לרבי יהודה: "לא אמרו בית סאתיים אלא לגינה ולקרפף" – משמע שדעת ר"ע וחכמים היינו הך (הגבלת גודל, ואין צורך בחפצים שונים).

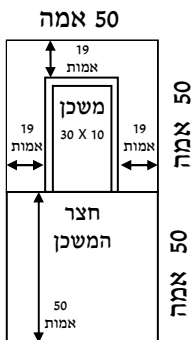
הגמרא עונה שנפק"מ בין ר"ע לחכמים הוא "דבר מועט", כי בית סאתיים גדול במעט משבעים אמה ושיירים על שבעים אמה ושיירים (בכ"ס אמות רבועות). הגמרא מוכיחה זאת מדברי רבי יהודה בברייתא שאומר שחכמים התירו לטלטל אף בקצת יותר משבעים אמה ושיירים על שבעים אמה ושיירים, והוא ההפרש בין גודל זה לבית סאתיים, אך חכמים לא הזכירו היתר זה במפורש מפני שזה "דבר מועט" (וזהו הגודל בדיוק שנחלקו ר"ע וחכמים במשנה. למעשה, חכמים במשנה דיברו על שטח מלבני של בית סאתיים, ובברייתא דיברו בשטח מרובע. אך בשני המקרים דעתם שווה להיתר עד סך הכולל של 5000 אמה מרובעות).

רב יהודה מסביר מהפסוק "אֶרֶץ הַחֵצֵר מֵאָה בְּאֵמָה, וְרֹחַב חֲמִשִּׁים, וְרֹחַב חֲמִשִּׁים" מיותר המילה בפסוק "בְּחֲמִשִּׁים" נלמד שניטול את אורך המשכן שיתר על רוחבו (50 אמה הנוספים, שאורכו של המשכן גדול מרוחבו) ונסובב את השטח "המיותר" סביב השטח "המקורי".

נשאר ריבוע אחד של 10 X 10 אמות, (שהוא 60 X 60 טפחים, סך טפחים מרובעים), נחפף אותו לרצועה של 300 אמות (1800 טפחים) 2 X טפחים. את הרצועה נחתך ל 4 רצועות בגודל של 70 אמה X 2 טפחים (840 טפחים מרובעים), ונשים מסביב לריבוע (סך טפחים מרובעים), נשאר לנו רצועה של 20 אמה (120 טפחים) 2 X טפחים (240 טפחים מרובעים). נחסיר 4 קוביות של 2X2 טפחים לשים במנות, הרי שקיבלנו: ריבוע של שבעים אמה ושיירים על שבעים אמה ושיירים. נותר לנו רצועה של 18.66 אמה (112 טפחים) 2 X טפחים (224 טפחים מרובעים), וזהו הפרש "דבר מועט" של 63 אמות מרובעות (216 טפחים מרובעים). מסביר רש"י אם נוצה את הרצועה שנשארה לטב על הריבוע, היקף הריבוע הינו 1696 טפחים (שהן ר"ב אמות וד טפחים. ראה תהות הכותל, ואין לנו די רצועה כדי לטבנו, אלא אם כן נחלק את רוחבה ל 15 אצבעות (טפח = 4 אצבעות. 2 טפחים = 8 אצבעות. סך כל רצועה 0.55 מאצבע, או כלשון רש"י "כ" שליש אצבע), נקבל 15 רצועות של 112 טפחים X 2/3 אצבע, שנוכל להקיף עימם 1680 טפחים. עובי שכזה "2/3 אצבע" נחשב "דבר מועט" שלא צירפו אותו בעת שהפכו את שטח המשכן המלבני לריבוע.

את הרוחב "המיותר" 50 X 50 אמות, נחלק ל 5 מלבנים של 10 X 50, כאשר את המלבן האחרון נחלק ל 5 ריבועים של 10 X 10 אמות. את ארבעת המלבנים נשים סביב הריבוע "המקורי" של 50 אמה X 50 אמה, ובפינות נשתמש בארבעת הריבועים. כך שנותר לנו ריבוע אחד של 10 X 10 אמה.

שואלת הגמרא הרי לימוד רבי יהודה הינו אסמכתא בעלמא (תוס' ד"ה "פשטיה"), אך מהו פשוטו של הפסוק? עונה אביי: ציווה הקב"ה את משה שלפני המשכן יהיו 50 אמה פנויים, לשם כך בחצר המשכן בתום 50 אמה העמד את המשכן, ומשלושת הרוחות הנוספות יהיו 20 אמה (רש"י ד"ה "ועשרים לכל רוח" מעיר שמכיוון שרוחב קרשי המשכן הינו אמה, לכן נשארו 19 אמות מכל כיוון, לעומת פתח המשכן שהיה בו וילון, ולכן משפתו עד הכניסה לחצר המשכן אכן היה 50 אמה)